

חוג עברית

חדשות, מונדיאל וסיגד

חדשות היום

המשא ומתן הקואליציוני
דרעי וסמוטריץ'
קצבאות אברכים

פסקת ההתגברות
רשות מבצעת
רשות מחוקקת
רשות שופטת

פסקת ההתגברות

אין הרבה נושאים בעולם, בכלל, שאפשר להציג אותם כדבר והיפוכו באותו זמן.
כשחור אפל או לבן בוהק.

פסקת ההתגברות היא בדיוק נושא כזה. המתנגדים אומרים שפסקת ההתגברות
היא קץ הדמוקרטיה.

התוכמכים, שהיא הדמוקרטיה בשיאה. וזה נושא שנוי במחלוקת, מאוד אנחנו
יודעים, יש המון טיעונים לכאן ולכאן. ועדין כשפסקת ההתגברות הפכה לצמד
המילים הכי מדוברות היום במשא ומתן הקואליציוני בדרך לממשלה החדשה.
במדינת ישראל בכלל, אז בין השחור ללבן, אנחנו ננסה כאן להתמקד גם באפור,
בויכוח המורכב ובמציאות המורכבת סביב פסקת ההתגברות

למה פסקת ההתגברות רעה (לדברי מי שמתנגד לה)?

לדברי המתנגדים לפסקת ההתגברות, במתכונת המוצעת, בה נדרש רוב של 61 חברי כנסת, כל קואליציה תוכל לעקוף כל פסק דין של בית המשפט העליון.

משמעות הדבר, היא ביטול היכולת של בית המשפט להגן בצורה אפקטיבית על זכויות הפרט של אזרחי ישראל. הכנסת תהפוך לכל יכולה, ללא יכולת של הרשות השופטת להגביל את כוחה של הכנסת כאשר היא פוגעת בזכויות הפרט או בזכויות המיעוט בישראל.

בנוסף, לדבריהם מכיוון שחוקי היסוד מהווים פרקי חוקה, הרי שאסור לאפשר לפגוע בהוראות שלהם במספר של הקואליציה הכי צרה שניתן להקים בכנסת.

המתנגדים סבורים כי כל מחנה פוליטי צריך לחשוש מפסקת ההתגברות, כיוון שייעשה בה שימוש נגד מי שאינו בשלטון – וכידוע, שלטון הוא דבר מתחלף.

למה פסקת ההתגברות טובה (לדברי מי שתומך בה)?

לדברי התומכים בנוסח הנוכחי של פסקת ההתגברות, יש לאפשר לעם לבחור באמצעות נציגיו את הדרך בה תתנהל המדינה. אכן הכוח יעבור לפוליטיקאים, אך אלה נבחרים מדי מערכת בחירות על ידי הציבור. במידה והפוליטיקאים יפעלו בניגוד לרצון הציבור שבחר בהם, הרי שהציבור לכאורה ישלח אותם לבית.

התומכים סוברים כי מכיוון שכוחן של רשויות החוק בדמוקרטיה נובע מכוח ההסמכה של העם, ראוי כי המילה האחרונה בדמוקרטיה תהיה של מי שנבחר על ידי העם ונהנה מחידוש אמון הציבור בו מדי מערכת בחירות.

מונדיאל

איך אומרים בעברית מונדיאל?

איך "עושים" גול – מבקיעים? תוקעים? מכניסים?

מה מקור המילה תיקו?

שמות מדינות

ארגנטינאי או ארגנטיני? פורטוגלי או פורטוגזי?

ואיך קוראים למי שבא מאורוגוואיי או מפנמה?

תשובות

איך אומרים בעברית
מונדיאל?

השם הרשמי הוא "גביע העולם בכדורגל". השם
הרווח מונדיאל פירושו 'עולמי' בספרדית
(mundial) ובצרפתית (mondial) - במקור מן
המילה הלטינית mundus שפירושה 'עולם'.

איך "עושים" גול -
מבקיעים? תוקעים?
מכניסים?

מבקיעים או כובשים, ובעברית תקנית מוטב
כמובן להבקיע שער ולא גול

פורטוגלי או פורטוגלי? פורטוגלי או פורטוגלי? ואיך קוראים למי שבא מארצות אחרות? או ארצות אחרות? פורטוגלי או פורטוגלי? ואיך קוראים למי שבא מארצות אחרות? או ארצות אחרות?

בעברית החדשה אין כללים ברורים לקביעת שמות התואר הנגזרים משמות מקומות לפני ההחלטה הזאת היה מקובל להמליץ על הצורות מרוקני ואמריקני בסיומת -ני - על פי צורות מן המקורות כמו 'שילוני' מן העיר שילה, 'חיפני' מחיפה, 'טברני' מטבריה. אבל בעברית החדשה יש גם שמות ייחוס רבים בסיומת -אי, כמו ליטאי, וינאי, אתונאי. אם כן אין מניעה לומר מרוקאי.

פורטוגלי ופורטוגזי - הצורה שעורכי הלשון נוהגים להמליץ עליה היא פורטוגלי: פורטוגל-פורטוגלי כמו ישראל-ישראלי, מואב-מואבי, יפן-יפני.

ומניין הצורה הרווחת פורטוגזי? שם הייחוס פורטוגזי לא נגזר משם המקום אלא משם הייחוס הלועזי, למשל Portuguese באנגלית

למי שבא מאורוגואי אפשר לקרוא אורוגואי, ולמי שבא מפנמה - פנמי או פנמאי.

מה מקור המילה תיקו?

ראשית אולי יש שיופתעו לדעת שהגייה התקנית של המילה היא תיקו בשורוק (ולא "תיקו"). המילה תיקו לקוחה במקור מן המינוח התלמודי. כאשר ויכוח בין חכמים בתלמוד נותר בחוסר הכרעה אומרים על השאלה "תיקו". מקור המילה בארמית, ושם מדובר בצורת פועל בעתיד - 'תיקום', כלומר 'תעמוד'. פירוש הדבר: השאלה תמשיך ותעמוד בלא פתרון, השאלה בעינה עומדת, אין הכרעה לכאן או לכאן. בארמית פעמים רבות נשלו העיצורים הסופיים, וכך נותרנו עם הצורה תיקו.

למה צרפת וספרד?

זו הזדמנות מצוינת לתהות: אם בצרפתית La France – איך הגענו לשם המדינה צרפת? טוב לדעת כי השם צרפת מקורו בתנ"ך, אך אין מדובר במדינה האירופית המוכרת לנו כיום בשם זה. צרפת המקראית הייתה עיר מצפון לישראל, ליד צידון. היא נזכרת למשל בסיפורי אליהו הנביא בספר מלכים: "וַיְהִי דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר: קוּם לֶךְ צָרְפֶּתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וַיֵּשְׁבֶתָ שָׁם". עד היום המקום הזה מכונה בפי המקומיים "צרפנד".

וכיצד נדבק שמה של עיר מזרח־תיכונית למדינה האירופית? בראשית ימי הביניים נהגו היהודים לכנות את מדינות אירופה בשמות מקראיים בעלי צליל דומה.

כך קיבלה מדינת "פרנצא" את השם צָרְפֶּת (רוב העיצורים של שני השמות האלה משותפים), וכך קיבל אזור דרום־מערב אירופה שכונה בפי היוונים הֶסְפֶּרָא את השם סְפֶרֶד.

הסיגד

הסוכנות היהודית
JEWISH AGENCY
FOR ISRAEL

"Na David" song of praise to King David
Cantor: Rabbi Moshe Baruch, Head of the Bet Yisrael Yeshiva and the Institute for Research on Ethiopian Jewry

סְלָם (שְׁלוֹם לְךָ עִיר)

גילי יאלו

שְׁלוֹם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְךָ
יְרוּסָלַיִם סְלָם
שְׁלוֹם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְךָ
בֵּית מִקְדָּשׁוֹ סְלָם

סְלָם סְלָם לְקִי
הַגֵּר אֲבִהוּוֹינָהּ
סְלָם סְלָם לְקִי
אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ

סְלָם סְלָמָה סְלָמָה...

כְּמוֹ אֹר גָּדוֹל פְּנִיךָ עִיר צִיּוֹן הַקְּדוּשָׁה
שְׁלוֹם לְךָ עִיר
בְּתוֹךְ אֹר טְהוֹר פְּנִיךָ עִיר צִיּוֹן הַקְּדוּשָׁה
שְׁלוֹם לְךָ עִיר

סְלָם סְלָם לְקִי
הַגֵּר אֲבִהוּוֹינָהּ
סְלָם סְלָם לְקִי
בֵּית מִקְדָּשׁוֹ סְלָם

כְּמוֹ אֹר גָּדוֹל פְּנִיךָ...